

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจำนวนบุตรในอุดมคติ
ของสตรีที่สมรสแล้วในชนบทประเทศไทย

นางสาวระจิตตา ณ ทัตลุง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรปริญญาสังคมมหาบัณฑิต

แผนกวิชาสังคม

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๑๔

002527

170E24C7

FACTORS INFLUENCING THE NUMBER OF CHILDREN
DESIRED BY MARRIED WOMAN IN RURAL THAILAND

Miss Rachitta Na Pattalung

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts (Sociology)
Department of Social Studies
Graduate School
Chulalongkorn University
1971

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

นาย วัชรินทร์

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์

นาย วัชรินทร์ ประธานกรรมการ

นาย วัชรินทร์ กรรมการ

นาย วัชรินทร์ กรรมการ

นาย วัชรินทร์ กรรมการ

อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย

ศาสตราจารย์ วรวัช ทอมลินสัน

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจำนวนบุตรในอุดมคติของสตรีที่
สมรสแล้ว ในชนบทประเทศไทย

ชื่อ นางสาวระจิตตา ข. พัทลุง แขนงวิชาสังคม

ปีการศึกษา ๒-๕๖๓

บทคัดย่อ

จุดมุ่งหมายของการวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาถึงจำนวนบุตรในอุดมคติของสตรี
ไทยในชนบท โดยเปรียบเทียบความแตกต่างของจำนวนบุตรที่สตรีในภาวะเจริญพันธุ์
ต้องการเมื่อแรกสมรส ซึ่งสตรีเหล่านี้มีฐานะทางเศรษฐกิจ สังคมระดับต่าง ๆ และ
ปัจจัยอื่น ๆ ที่จะมามีอิทธิพลต่อการกำหนดจำนวนบุตรโดยมีสมมติฐานว่า

“จำนวนบุตรในอุดมคติของสตรีซึ่งอยู่ ในครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและ
สังคมสูงกว่าน่าจะมีจำนวนน้อยกว่า”

ข้อสรุปที่สำคัญจากการศึกษาครั้งนี้ ชลุมผลจากการวิจัยของโครงการวิจัยต่อเนื่องระยะ
ยาวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของทางสังคม เศรษฐกิจและประชากรในประเทศไทยในส่วน
ที่เป็นการวิจัยในเขตชนบท ดำเนินการโดยสถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์-
มหาวิทยาลัย ในระหว่างเดือนเมษายน - พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยนิตินัยใน
ขั้นปริญญาตรีและมหาบัณฑิต ซึ่งได้ดำเนินการรวบรวมในหน้าที่พนักงานสำรวจการสัมภาษณ์
หัวหน้าครัวเรือนและภริยา และสตรีที่สมรสแล้ว ครัวเรือนที่ตกเป็นตัวอย่างอายุไม่
เกิน ๖๐ ปี ได้ทำการศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับจำนวนบุตรใน
อุดมคติโดยใช้วิธีการทางสถิติวิเคราะห์

ผลการศึกษานี้ปรากฏว่า จำนวนบุตรที่มีอยู่เป็นปัจจัยด้านประชากรที่สำคัญที่สุด
คู่ที่มีผลต่อจำนวนบุตรในอุดมคติ โดยที่จำนวนบุตรในอุดมคติจะเพิ่มขึ้นพร้อมกับการ
เพิ่มขึ้นของจำนวนบุตรที่มีอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สตรีที่มีบุตรตั้งแต่ ๓ คนขึ้นไป

ปัจจัยทางค่าประจักษ์ที่สัจเชิงประจักษ์ คือ ความของสัตว์ขณะทำการสัมภามณ์ ยิ่ง สัตว์ที่อายุสูงขึ้นไปเท่าไร จำนวนบุตร นฤมิตก็เพิ่มขึ้นมากเท่านั้นด้วย ส่วนปัจจัย ประจักษ์อื่น ๆ ได้แก่ อายุแรกสมรสและจำนวนครั้งของการตั้งครรภ์ของภริยา ปรากฏ ว่ามีความสัมพันธ์กับจำนวนบุตร นฤมิตด้วย

ปัจจัยด้านสังคม ปรากฏว่าการเกิดมาของสัตว์มีความสัมพันธ์กับจำนวนบุตรใน อุคมกติกาวลี สัตว์ที่มีระดับการเกิดมาตั้งแต่ระดับปีที่ ๔ ขึ้นไปมีจำนวนบุตร นฤมิต น้อยกว่าสัตว์ที่ไม่เคยได้รับการเกิดมาซึ่งผลการศึกษาระดับอนุชกสมมุติฐานว่า ผู้ที่มี การ ผูกมาสูงกว่าจะมีจำนวนบุตร นฤมิตน้อยกว่า นอกจากนั้นยังพบว่าสัตว์ที่ออกห่างจาก เมล็ดบ้านจะมีจำนวนบุตร นฤมิตน้อยกว่าสัตว์ที่ไม่ได้ห่างงาน ส่วนการเกิดกับโลกภายนอก ก็ปรากฏว่ามีความสัมพันธ์กับจำนวนบุตร นฤมิต

ผลการศึกษามีปัจจัยด้านเศรษฐกิจ พบว่าสัตว์ที่อยู่ในครอบครัวที่มีฐานะทาง เศรษฐกิจต่ำกว่า มีจำนวนบุตร นฤมิตน้อยกว่าสัตว์ที่มีฐานะทาง เศรษฐกิจสูงกว่า ส่วนรับอาชีพของสามีนั้นไม่มีผลต่อจำนวนบุตร นฤมิต

ปัจจัยด้านจิตวิทยาที่สำคัญ ได้แก่จำนวนบุตร นฤมิตของสามีเนื่องมาจากภริยา ปรากฏว่า จำนวนบุตร นฤมิตของสัตว์จะเพิ่มขึ้นเมื่อสามีมีจำนวนบุตร นฤมิตสูงขึ้น

สรุปผลที่ได้จากการศึกษานี้คือ จำนวนบุตร นฤมิตเพิ่มขึ้นตามการเพิ่ม ขึ้นของบุตรที่มีตัวอยู่ สัตว์ที่มีระดับการเกิดมาสูงมีจำนวนบุตร นฤมิตน้อย สัตว์ที่อยู่ใน ครอบครัวที่มีฐานะทาง เศรษฐกิจสูงมีจำนวนบุตร นฤมิตมากกว่าสัตว์ที่มีฐานะทาง เศรษฐกิจต่ำ และจำนวนบุตร นฤมิตของสัตว์เพิ่มขึ้นเมื่อจำนวนบุตร นฤมิตของ สามีสูงขึ้น

Thesis Title: Factors Influencing the Number of Children
 Desired by Married Woman in Rural Thailand

Name: Miss Rachitta Na Pattalung
 Department Social Studies

Academic Year 1970

ABSTRACT

The purpose of this study is to analyze the ideal number of children of Thai women in rural Thailand. Analysis was done by comparing Thai women of various economic and social strata and factors affecting their ideal number of children. The hypothesis is:

"Women of high economic and social status usually have a small ideal number of children."

Data were collected by the National Longitudinal Survey of Social, Economic and Demographic Change in Thailand. Chulalongkorn University, April-May, 1969. The sample is a stratified selection of 1:2000 of all households in rural areas. The method used in collecting data was to administer questionnaires to heads of households and their wives, and also every ever-married woman in the family. The study emphasizes relationships between various factors and the ideal number of children.

It was found in this study that the ideal number of children was affected by demographic, social, economic and psychological factors. The demographic factor that most strongly affected ideal number of children was number of children now living. It was found that the ideal number of children increased with the increase in the number of children now living. It was also found that the older the women, the greater the ideal number of children they wanted. Age at first marriage and number of pregnancies also significantly affected the ideal number of children.

Concerning social factors, it was found that there was a close relationship between level of education and the women's ideal number of children, for the ideal number of children was less among women who have primary education than among those who were illiterate. Women who work outside the household wanted a small number of children. Moreover, the husband's contact with the outside world also affected the ideal number.

The economic factor that mostly strongly affected ideal number of children was family wealth. Size of ideal number of children increased with the increase of family wealth. It was found that the husband's occupation did not relate to ideal number of children.

The psychological factor that most strongly affected ideal number of children was the husband's ideal number of children (as stated by the wives). It was found that the wives ideal number of children increased with an increase in the husband ideal.

The conclusion, this study showed that the ideal number of children increased when number of children now living increased. Other factors also affected the ideal, but not so strongly as the number of children now living. However, we can not conclude absolutely that ideal number of children is affected by all of the factors we tested because of the size of sample.

กิติกรรมประกาศ

ผู้เขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ขอแสดงความขอบคุณอย่างยิ่งต่อสถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ให้ทุนการศึกษาและทุนทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จการศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาสังคมวิทยา มหาวิทยาลัยมหิดล ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ ผู้อำนวยการสถาบันประชากรศาสตร์ ที่กรุณาให้คำแนะนำและความช่วยเหลือทุกสิ่งทุกอย่างทั้งด้านการศึกษาและการเขียนวิทยานิพนธ์ซึ่งทุกอย่างจะสำเร็จลงมิได้โดยปราศจากท่าน รวมทั้งศาสตราจารย์ ดร. ราล์ฟ ทอมลินสัน ที่ปรึกษาของสถาบันประชากรศาสตร์ ซึ่งเป็นกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในด้านการวิเคราะห์เนื้อหา และขอขอบพระคุณอย่างสูงต่อรองศาสตราจารย์ พันโท เลื่อง สัชฌมันท์ แห่งคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี อาจารย์ลินคอล์น โพลิชซา ซึ่งเป็นผู้แนะนำและช่วยเหลือในด้านการใช้เครื่องจักรกลสถิติตลอดจนการวิเคราะห์ข้อมูล ขอแสดงความขอบพระคุณต่อคณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์อันประกอบด้วย รองศาสตราจารย์ ประเสริฐ แยมกลินชุง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เสรีบุ อนุเมธิตานนท์ แห่งคณะรัฐศาสตร์ และคุณสุนทร สุวิปกิจ แห่งสำนักงานสภาวิจัยแห่งชาติ ขอขอบพระคุณอาจารย์นิพนธ์ เทพวัลย์ แห่งคณะรัฐศาสตร์ ที่กรุณาช่วยเหลือในด้านการศึกษาและแนะนำเอกสารต่าง ๆ งานต่าง ๆ ในแต่ละขั้นตอนของการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะดำเนินไปด้วยดีมิได้หากปราศจากความช่วยเหลือแนะนำอย่างใกล้ชิดด้วยความเต็มใจมิเห็นแก่เหน็ดเหนื่อยของคุณเพ็ญพร ชีระสวัสดิ์ คุณสุวิงษา วิบูลย์เศรษฐ์ และความร่วมมือประสานงานของคุณสุนิษา ชมวัช แห่งสถาบันประชากรศาสตร์ และขอขอบพระคุณทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความสำเร็จของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ รวมตลอดทั้งเจ้าหน้าที่ทุกระดับแห่งศูนย์ประมวลผลด้วยเครื่องจักรกลแห่งประเทศไทย สำนักงานสถิติแห่งชาติ เจ้าหน้าที่ลงรหัสที่ เจ้าหน้าที่เจาะบัตร คณะนักเรียนทุน และเจ้าหน้าที่ธุรการของสถาบันประชากรศาสตร์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	๖
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๗
กิตติกรรมประกาศ.....	๘
รายการตารางประกอบ.....	๙
รายการตารางภาพประกอบ.....	๑๐
บทที่	
๑. บทนำ.....	๑
๒. วิธีทำการวิจัย.....	๒๖
๓. ลักษณะทางประชากรของผู้ต้องการบุตรในอุคมนตรี.....	๓๑
๔. ลักษณะทางสังคมของผู้ต้องการบุตรในอุคมนตรี.....	๔๑
๕. ลักษณะทางเศรษฐกิจของผู้ต้องการบุตรในอุคมนตรี.....	๔๗
๖. ลักษณะทางจิตวิทยาของผู้ต้องการบุตรในอุคมนตรี.....	๖๕
การที่ตระเตรียมเงินจำนวนบุตร.....	
๗. บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	๗๕
บรรณานุกรม.....	๘๓
ประวัติการศึกษា.....	๘๖

รายการตารางประกอบ

ตารางที่	หน้า
๑. จำนวนร้อยละของสตรีที่มีสถานภาพสมรส จำแนกตามอายุ.....	๒๓
๒. จำนวนร้อยละของสตรี จำแนกตามระดับการศึกษา.....	๒๔
๓. จำนวนและร้อยละของสตรี จำแนกตามอายุและจำนวนบุตรในอุดมคติ.....	๓๐
๔. จำนวนบุตรในอุดมคติโดยเฉลี่ยต่อสตรีอายุ ๑๕-๔๔ ปีหนึ่งคน จำแนกตาม จำนวนบุตรที่มีชีวิตและอายุของสตรี.....	๓๓
๕. จำนวนบุตรในอุดมคติโดยเฉลี่ยต่อสตรีอายุ ๑๕-๔๔ ปีหนึ่งคน จำแนกตาม จำนวนบุตรที่มีชีวิตและอายุสามี.....	๓๗
๖. จำนวนบุตร ในอุดมคติโดยเฉลี่ยต่อสตรีอายุ ๑๕-๔๔ปีหนึ่งคน จำแนกตาม จำนวนบุตรที่มีชีวิตและอายุแรกสมรสของสตรี.....	๓๘
๗. จำนวนบุตรในอุดมคติโดยเฉลี่ยต่อสตรีอายุ ๑๕-๔๔ ปีหนึ่งคน จำแนกตาม จำนวนบุตรที่มีชีวิตและจำนวนครั้งของการตั้งครรภ์.....	๔๐
๘. จำนวนบุตรในอุดมคติโดยเฉลี่ยต่อสตรีอายุ ๑๕-๔๔ ปีหนึ่งคน จำแนกตาม จำนวนบุตรที่มีชีวิตและประสบการณ์ในการสูญเสียบุตร.....	๔๒
๙. จำนวนบุตรในอุดมคติโดยเฉลี่ยต่อสตรีอายุ ๑๕-๔๔ ปีหนึ่งคน จำแนกตาม จำนวนบุตรที่มีชีวิตและระดับการศึกษาของสตรี.....	๔๔
๑๐. จำนวนบุตรในอุดมคติโดยเฉลี่ยต่อสตรีอายุ ๑๕-๔๔ ปีหนึ่งคน จำแนกตาม จำนวนบุตรที่มีชีวิตและการศึกษาของสามี.....	๔๕
๑๑. จำนวนบุตรในอุดมคติโดยเฉลี่ยต่อภริยาหัวน้ำกริ้วเรืออายุ ๑๕-๔๔ ปีหนึ่งคน จำแนกตามจำนวนบุตรที่มีชีวิตและความบ่อยครั้งในการติดต่อกับเขตเมือง....	๔๘
๑๒. จำนวนบุตรในอุดมคติโดยเฉลี่ยต่อภริยาหัวน้ำกริ้วเรืออายุ ๑๕-๔๔ ปีหนึ่งคน จำแนกตามจำนวนบุตรที่มีชีวิตและความบ่อยครั้งในการรับจ้างวิทย์.....	๕๐
๑๓. จำนวนบุตรในอุดมคติโดยเฉลี่ยต่อสตรีอายุ ๑๕-๔๔ ปีหนึ่งคน จำแนกตาม จำนวนบุตรที่มีชีวิตและความมั่งคั่ง ใกล้เคียงที่อยู่อาศัย.....	๕๖

ตารางที่ 1

หน้า

๑๔.	จำนวนบุตรในอุคมคคีโดยเฉลี่ยต่อสตรีอายุ ๑๕-๔๔ ปีหนึ่งคน จำแนกตาม จำนวนบุตรที่มีชีวิตและการหางานของสตรี.....	๔๖
๑๕.	จำนวนบุตรในอุคมคคีโดยเฉลี่ยต่อภริยาหัวหน้าครัวเรือนอายุ ๑๕-๔๔ ปีหนึ่งคน จำแนกตามอายุและฐานะเศรษฐกิจของครัวเรือน.....	๔๘
๑๖.	จำนวนบุตรในอุคมคคีโดยเฉลี่ยต่อภริยาหัวหน้าครัวเรือนอายุ ๑๕-๔๔ ปีหนึ่งคน จำแนกตามจำนวนบุตรที่มีชีวิตและขนาดลักษณะบ้านที่อยู่อาศัย.....	๕๐
๑๗.	จำนวนบุตร ในอุคมคคีโดยเฉลี่ยต่อภริยาหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรรมอายุ ๑๕- ๔๔ ปีหนึ่งคน จำแนกตามจำนวนบุตรที่มีชีวิตและเนื้อที่ที่ไว้ในครองเกษตรกรรม.....	๕๓
๑๘.	จำนวนบุตรในอุคมคคีโดยเฉลี่ยต่อภริยาหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรรมอายุ ๑๕- ๔๔ ปีหนึ่งคน จำแนกตามจำนวนบุตรที่มีชีวิตและเนื้อที่ที่ถือครอง.....	๕๕
๑๙.	จำนวนบุตร ในอุคมคคีโดยเฉลี่ยต่อภริยาอายุ ๑๕-๔๔ ปีของหัวหน้าครัวเรือนที่มี ใช้เกษตรกรรมหนึ่งคน จำแนกตามจำนวนบุตรที่มีชีวิตและกรรมสิทธิ์ในที่ดิน....	๕๖
๒๐.	จำนวนบุตรในอุคมคคีโดยเฉลี่ยต่อสตรีอายุ ๑๕-๔๔ ปีหนึ่งคน จำแนกตาม จำนวนบุตรที่มีชีวิตและอาชีพของสามี.....	๕๘
๒๑.	จำนวนบุตรในอุคมคคีโดยเฉลี่ยต่อภริยาหัวหน้าครัวเรือนอายุ ๑๕-๔๔ ปีหนึ่งคน จำแนกตามจำนวนบุตรที่มีชีวิตและจำนวนที่น้องร่วมมารดาของสามี.....	๖๐
๒๒.	จำนวนบุตรในอุคมคคีโดยเฉลี่ยต่อสตรีอายุ ๑๕-๔๔ ปีหนึ่งคน จำแนกตาม จำนวนบุตรที่มีชีวิตและจำนวนบุตรในอุคมคคีของสามีจากทัศนคติของภริยา....	๖๒
๒๓.	จำนวนบุตรในอุคมคคีโดยเฉลี่ยต่อสตรีอายุ ๑๕-๔๔ ปีหนึ่งคน จำแนกตาม จำนวนบุตรที่มีชีวิตและความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการปฏิสนธิ.....	๖๓

ตารางที่	หน้า
๒๔. จำนวนร้อยละของคู่สมรสที่ภริยาอยู่ในภาวะเจริญพันธุ์ จำแนกตามการ เปรียบเทียบจำนวนบุตรในอุดมคติและการ เปรียบเทียบระดับการศึกษาของคู่สมรส...	๗๗
๒๕. จำนวนร้อยละของคู่สมรสที่ภริยาอยู่ในภาวะเจริญพันธุ์ จำแนกตามการ เปรียบเทียบจำนวนบุตรในอุดมคติและฐานะทาง เศรษฐกิจของครัวเรือน.....	๗๘

รายการตารางภาพประกอบ

แผนภูมิที่	หน้า
๑. จำนวนบุตรในครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อสตรีอายุ ๑๕-๔๔ ปีหนึ่งคน จำแนกตามจำนวนบุตรที่มีชีวิต.....	๓๔
๒. จำนวนบุตรในครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อสตรีในแต่ละกลุ่มอายุหนึ่งคน.....	๓๕